

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Alberti Magni Summae theologiae pars secunda - Cod. Aug.
pap. 3**

Albertus <Magnus>

[Reichenau], [15. Jahrh.]

Tractatus V

[urn:nbn:de:bsz:31-57236](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-57236)

50

I 21. 7. 9

Incedet. **H**oc id est pbat p rone ut ei me
 Jui e me bonu et malu h theologu. octofu
 em siue i dffens q p ethicu mediu eet co
 Sepnat a duo ant xy. omie vbu octofu q
 lotua frunt hoies reddet rone i die iudi
 ni. creatu g ronalis ex quo fca e sp em
 bono ut i malo h no sp frut i malo. g m
 bono. g i bono gre fca e. **C**ad h q eet co
 q no stati appoita eet eis gra cu largitas
 sine bonitatis no deet et obstaculu expte
 ne angelice nullu eet vt ee figmeto file. **C**
Ad h. 209 h. de dr nob. ca. ny. Sinabotus
 expandit se p omis itelluales vultus h
 vni9 culq ppa analogia cu q angeli sp
 frunt receptibiles gre eo q nullu harent
 obstaculu dina boitatis sp ifundit eis
 gram cui receptibiles erat g ex quo fa
 fut gram habint. **C**ad h. fca g ordie di
 aut q ho creat fit i gra a qua ceadit qn
 p aifgressionē pcepti dmi uetutu co cupi
 nit luc. x. i adit i latrones q etia spolia
 uerut eu et plag i po. abierut sei relicto
 glo. ibide g. q ho ille erat ada qui p aif
 gressionē i rdit i manu demonu i aqua la
 troni q despoliamut eu i gratuitis etoul
 nant i naly. g hnt gratitu et q e ca
 ut ro q ho i g rmas arat eet et no angls
 vt ee qda figmetu sic dice. **S**olucio
 88 q i hac qone iustificati fut antiqui
 sic g. mte fo fmda. dff. m. ca. aly. at
 vt quida em dicebat q omis angli co diti
 fut a deo i nra p createm et i eode mome
 to fu mora largit. e eis deus gram per
 sua bonitate et illi co dedit omis illas
 auctes et obiectes q ad illa pte i obiae
 do addute fut et i hac opmione fut ppa
 fitis et co dicit duffe aug. h. de ci. dei.
 xy. q creauit eos cu casto amore fil i os
 edens nam et largiens gram. **C**ad ois
 aut alias auctes et rones q dunt q
 pus creauit i formos et pta foruit i
 co nione eoz ad se dunt q pus et post
 no notat ibi successione eoz ut more a
 lic. h ordie ne ad gram pus em res
 e i naly i formis h ordie ne quasit
 i forma gre eo q ordie ne ee e au bu
 ee et hoc cofmat p aucte aug. de h.
 sup ge adducta supms i qua vt ab
 furdu reputare q angls aliqui fut su
 gra et phac opione nltu vident face
 auctoritates anst. et vba aug. adducta

De li. correctoe et gra et de li. de cui. de
 dunt etia isti q itelluales na no p pte
 formata e h p cofmatione bctudinis
 vn an illu statu aliqui mo sp de i foris
 et hoc dunt sensisse aug. qn g. q pus
 fca e i formis et celu dca et postea focta
 et lux et dies appellata. dunt etia isti
 q p diuisione luas a tenebris no figfi
 cat dffmatio ne et gre q na i itelluales
 ne angelice nuqua e tenebra. q etia
 si gra grati faceret grys gratis datus
 nltu e illustrata p nobilitate m. at
 e butora ite de quibz dnt e pte etia deus
 209 h. de di nob. ca. nu. g. q etia idono
 mibz h data fut mtegra et splendissima
 vn dunt q p diuisione lucis a tenebris
 figficat sepa co bonoz angloz a malis
 et cedut bnt q me illa sepa coem et p
 createm mora fut. exigit em mora tem
 palis ad h. q angls malo ppa ptae de
 lectat. fastu cordis coa dea supbes a
 deo auctet et tenebra fiet qui lux an fut
 p gre i formadem. pte q et lucifer appel
 lat. e et i mora illa sepa cois bonoz a
 malis isti diuidut i duas ptes quda
 em dunt q morula pua fut q sufficet
 ad cogitacem de ppa ptae et delectacoe
 morosa et auisione a sumo bono p rfen
 su et actu auisionis cily dicebat q hodie
 fca e hnt sepa co sic narat mte. i hysto
 rias et pte hoc fca fa celebrat i honore
 scicu angloz. **C**iquid aut obicit que
 no potuit cade angelus qui ia hnt gram
 et fortus fut p gram dunt q no fut
 ista gra cofmatione h gra qua pficeret
 ad cofmationem pmtu du sic ho hnt
 gram ut g. aug. p flexibilitate libi an
 ad malu pt cade et abono gre et a bo
 no ne. ita angelus i gra exstet no co
 finat. p flexibilitate libi arbiti i ma
 lu cade potuit ex delectacoe et co sensu
 supbi fatus q ex se eet sine potestate
 no subiect. **C**ad rones aut q contra ista
 opmione i dunt sic videt. **C**ad pma
 rone dunt q libm ar. p h ebat flexi
 bile licet hnt gram. gra em gtu faci
 es h p modu dffoms i chnet ad alta
 pte ni no cofmat i hoc qn flexibile sit
 ad oppoitu ut dnt e. **C**ad ad dunt q h
 fluy e q eode ordie se heat na ad gram
 quo se hnt gra ad glam q gra dat ad
 glam menda ad q exigit tepus. nata

50

t sine gra q m
 p ge ad hntam
 h i roris rone
 de spam cu g
 mang deo q
 create i rone
 anglica ex
 et des et hnt
 g. g. eo au
 aug. i mte pte
 m dnt vntu
 fca fca ma
 cogitacoe i hnt
 vt cu cogitacoe
 quo fut fut dnt
 et des lux aut
 m q ex quo fut
 h. h. aug. m h
 angls cu
 ore fit i ad co
Cad h. aug
 h aliquo ptem
 q pus frunt
 los dnt no
 fut fut ad tm
 eut et qno m
 hnt fut qntu
 t ad rone
 dnt no h vntu
 era ad hntu
 ee creatos i gra
 sine bona m
 h angls fut
 i h. de coact
 aqua rone aut
 ptae fut dnt
 ne gram vntu
 angli eo q fut
 e dntu hnt
 ne gra g aut
 e h. de ad ptem
 nos et eis fut
 dntu i hnt
 illa dntu
 li atq dntu
 mte ar hnt
 b acaoe dntu
 ut h dntu
 fut fut em dntu
 b dntu dntu
 mte fut
 mang dntu

autē nō hē se ad grām n̄ suscipiēdā ad q̄ nō
 exigē aliud n̄ q̄ nō sit obstaculū i natū
 eo q̄ largitas sūmi boni s̄ parata ē dicit
 dūmō sit qui suscipiat et ad suscipiēdū sit
 idoneus et capax grē sū obice. **¶** Ad ad dī
 cū q̄ her ē flā q̄ ea q̄ dāt cū nā dant ē
 q̄ hē habitū em̄ ē q̄ simplicitas em̄ et p̄
 spūritas i tēlligēcie et libtas arbiti dātā
 sūt cū nā sit nē acēdūta et tamē i hīs
 diffēntes erāt et ita potant eadē i grā
 diffēntes eē q̄ largiēte deo ē eis opposita
 dū cōdēt i nā. **¶** Ad ad dicit q̄ grā p̄
 sibi ip̄i nullus mēt et hoc ē vñ vñ aug⁹
 s̄ q̄ hāt deus opat i nobis sine nobis vñ
 ad hāt nō exigē n̄ ut nō sit obstaculū.
 dū ab ip̄o a quo dātā ē nā: s̄ pati sūt
 ad grē suscipiēdā cū ex tūc nullū sūt ob
 staculū nec defecit ab eis largitatis di
 vine bonitas. **¶** Ad vltimū dicit q̄ i vīe
 nē i forme ē an fortū p̄ hoc q̄ i forme
 nō p̄cedit ad forma n̄ p̄ motū motus a
 ut i sua sufficiē s̄ dicitur ē exit⁹ de po
 tētia ad actū i q̄e optimo nō subito i op̄
 bz aut dei maxie i p̄ grā qua deus opa
 tur i nobis sine nobis nō p̄t eē mot⁹ quia
 nullus mēt eā s̄ deus opat eā i nā i tē
 lūali v̄ nō i uēt obstaculū et iō nō ē sile
 q̄ p̄ sili i ductū ē et her opinio valde p̄ba
 bilis ē et plura originaia s̄ vñ vidētur
 cōsentire i gā. **¶** Ad tū magis i n̄. s̄ magis
 n̄. dicit ca. alius autē p̄t eligit alia vīa
 s̄ q̄ angeli i solis n̄alibz creati sūt et post
 ea aliqua morula mēt p̄tā grām acce
 perūt aut opinione nulli secuti sūt p̄cipue
 p̄t vñ eōdem quia dicit q̄ nō ē i angelo
 sūt i hōie s̄t orōdit dicit s̄t aug⁹ s̄t dicit
 et s̄t n̄vēn⁹ hō em̄ s̄t cōsūsus ad grām itū
 labi p̄t et relapsus itū resurgē s̄t i anglo
 s̄t s̄t cōtūat ad grām cadē nō p̄t et si s̄t
 cadit agnā resurgē nō p̄t. et iō dicit q̄
 anglo an cōfirmacōem nullam h̄nt grām
 grā faciēte s̄t i bono n̄ali creati sūt
 et si s̄t i ip̄o p̄mordio creatis sine boni
 sūt glosat hoc ē sine vicio. et si s̄t q̄ i
 s̄t sūt glosant hoc ē i nocētes s̄t nō sūt
 iusti exācio v̄tū nō sūt et p̄ dicit erant
 v̄tūbz q̄ s̄tātibz appōte sūt i ofuacōe
 p̄ grām alius p̄ libm̄ ar̄ sup̄biētibz et iō
 cadētibz dicit eadē isti aliqua fuisse mo
 tūla mēt creatōem et cōfirmacōem bonoz
 et lapsū maloz et q̄ i vñ mora exē
 om̄s boni sūt nō p̄ vñ libi arbiti s̄t p̄
 creatis dūficiū et q̄ tales erāt q̄ s̄t

potant i nō casē p̄ bona creatis et cadē
 p̄ libm̄ arbi s̄t nō potant p̄fice ad iustū
 vīe etie n̄ grā grātū faciēs sup̄addūc
 q̄ bonis sup̄addita ē i cōfirmacōe et her
 sūt dicit v̄ba magis n̄. s̄ magis dicit n̄. ca.
 alius aut v̄. et h̄nt auctes palia p̄te in
 ductus vident et dicit q̄ v̄tūbz dicit s̄t
 q̄ i grā creati sūt sūt q̄ hoc i tēlligē
 de grā grās dātā dūfici creatis et nō
 de grā grātū faciēte et si dicit q̄ iusti
 creati sūt dicit q̄ i tēlligē de iusticia i
 nocēcie et nō de iusti grāli fortū p̄ grā
 et si dicit q̄ i casto amore creati sūt
 dicit q̄ hoc i tēlligē q̄ ad iusticia
 nē i grām nā em̄ i dicit ad grām et ad
 amore sūmi boni et nō i tēlligē i amore
 boni creati nec i p̄ sūmo bono dūfici amo
 re ad iusticia. **¶** Ad h̄nt aut q̄ de eze ad dūciat
 i dicitur p̄ dicit s̄t dicit q̄ dicitur p̄ dicit
 dicit ibi dicit p̄ dicit dicit et dicitur bo
 noz n̄alū i quibz creati sūt iusticia et
 sic solūt om̄s auctes p̄ alia p̄te i ductus
¶ Ad v̄nes aut s̄t vident. **¶** Ad p̄mā dī
 cū q̄ vñ ē q̄ i actibz p̄cedētibz a libo ar̄
 s̄ theologū mēt medū ē mēt bonū et ma
 lū s̄ i tēlligē nē i tēlligē mēt medū ē qua
 acceptō talis nē i solis n̄alibz medū ē
 p̄ abnegacōem v̄tūbz exē mēt bonū
 grā grātū faciēte iusticia et p̄t malū
 vicio culpe dicitur. **¶** Ad ad d̄ q̄ mēt
 ē q̄ deus vult q̄ v̄nalis nā expiat i sic
 mēt nē et adiutorū grē et iō tēpus
 tēponit mēt statu nē et statu grē et est
 ista silis r̄sio ei quā facit aug⁹ grēbz
 grē deus ip̄i dū dicitur ad dūci sūm s̄t
 em̄ q̄ h̄ iō fecit ut hō expiet i p̄ dicit
 nē et i p̄ dicit legis v̄tūbz et cū vidēt
 q̄ ex nētro possent adiutori magis sū
 s̄t ad redemptore. **¶** Ad ad d̄ q̄ dicit
 bonitas q̄ ē de se om̄bz s̄t equalē porci
 git s̄t nō q̄mcat s̄t cū ordie et v̄tūbz s̄t
 ordie aut s̄t expiat nec stat⁹ nē s̄t an
 grām p̄t cām q̄ dicit ē. **¶** Ad vltimū d̄
 q̄ de hōie sūt dūe opinione s̄t de angelo
 et q̄ d̄ q̄ p̄ dicit i tēlligē ad d̄ i tēlligē
 quā ad grātū grē grātū dāt nō grē
 grā faciēte q̄ grātū p̄pue cōsistit in
 originali iusticia et b̄tūbz p̄mī stat⁹
 et hoc d̄m̄ nihil s̄t figuracō s̄t dicit
malū angeli creati sūt i malicia an n̄
 Et d̄o q̄ v̄tūbz malū angeli creati sūt
 i malicia an nō ēt cāta h̄tā quā

110

i solo bono nali et i noticie me angelos
 vixit. **¶** ad ad qd qd i pmo i stati nec i ali
 quo i stanti i diuisibili angelus potuit
 moui nec i bona nec i mala et hinc ca
 e qd no e eode mo i motu libi ar. et ipote
 ayb nali i motu ent libi ar. exigitur
 arbitratio et estmatio eius ad qd moue
 et iudicium et collatio utilitatis ut delia
 tione eius et dispositio qualis veniat ad
 illud et sicut de motu quo mouet ad id
 qd oia exigunt mora opus et i vno i diui
 sibili nunc nullo mo si possit et ppe oia sta
 exigunt affectus et delictio i eo ad qd mo
 uet. Et ideo dicit magr y. sicut dicit n. r.
 alyb aut v. qd morula fuit n. creatioy
 et lapsu et ad hoc cofirmadu i ca. **¶** Deu
 qd dicit. origene sup eze. sic ducite
 serpes e hostis diuisi bitati no tu apu
 neq stati supra pectus et vetre sui am
 bulavit sic ada et eua no stati peccauit
 ita et serpes aliqui no serpes cu i pady
 so delicia p moraret et subiugit magr
 eae apte qd qmeposita morula cecidit
 et no stati post creatioem. **¶** ad rufione
 qua quida dicit ad qd nulla e sit bu
 pbatu e i obiecto. **¶** **De dionis i pmo**
stati. hinc cogcom matutina et vesi

¶ Dicit hoc qd vtru demones i pmo stati
 exites huerit cogcom matutina et
 vespina et v. qd sic vespina eni cog
 to e cogto reru i seipis. cogsee aut res
 i seipis habet aua in eaa nunc mali ex
 isteres cogfuit res i seipis. qd nullo plus
 i pmo stati qm alyb filis erat cogfuit
 res i seipis. qd vespina huerit cogtoz
¶ ad h. hoc eaa cofirmat p dy. **¶** De
 si. no ca. ny. **¶** d. data illis nalia do
 na nequa ea mutata ee dicim? si fut
 integra et sple diffia. cu qd p nam cog
 noscat res i seipis. vespina huerit
 cogcom. **¶** ad h. aug. i li. sup ge. aglit
 a malis angelis si mali fut hoc e opus
 mali fut ab eis cu no aufert pias ne
 piate ne cognoscat res i seipis q est
 vespina cogno. qd ad huc habet
 vespina cogno. nullo qd magr
 i pmo stati. **¶** ad h. aug. ibide deus
 sic pmit mala voluntate nec no pmit
 ne dicitur qd dicitur ne fuit cogto
 reru i seipis qd e vespina cogto ut

omne dicit qd videt qd habunt vespina cog
 com. **¶** ad h. min. v. qd huerit cogcom
 matutina qua vespina. si qd huerit ma
 tutina tuc nullo magr vespina. qd at
 huerit cogcom matutina p dnu bti. b.
 pbat. qd sup catica xuy. sicut sic d. potu
 it qmge si tu i credibile no putet qd an
 gelus que ezechiel ppxuy. d. plenu sa
 pia et pftm decore fuisse hoies pscire
 potuisse futuros et pfecturos i pacem
 gliam sibi et natos huana filio dei fore
 vmeda hoc vidit et iudic. si si pstitit
 absq dubio i dei verbo vidit. vide i verbo
 matutina cogto e. qd matutina hinc cog
 com. qd nullo magr vespina. **¶** ad h.
 b. ibide pnto p uolone repbados ho
 mies fuisse designatos p se de qd d.
 yf. xuy. sededo i mote testameti i latibz
 aglonis. designi pnta qua accepit i illos
 quos vaqz i pfaa dei quco eni vrimoz
 fuit cao cetis amyls p pntator pndit
 eos nullo sapo radio choruscates. nullo sa
 sps amore feruetes. et id velut vatu
 lotu repit i quibz scda sua pnta qfuit
 vide aut i pfaa e vide i verbo frenda
 et vide i vbo e vide cogtoe matutina
 qd hinc cogtoe matutina nullo magr
 qd vespina. **¶** In dnu e qd correcturals
 cogto nec matutina nec vespina e vt
 qd eni restur reitit et e i luce verbi.
 matutina qude i vbo. vespina aute
 restit ad verbi. d. em aug. i ny. sup
 ge. qd vespina cogto e sa visio cogto
 rei i sepa et ex hoc attolli i laude ce
 atoris qfuit ea et id vespina contat in
 mane nlla meione fca de nocte qu p
 amore illicitu angelis no tuitit ad
 atuea nec i heret ei qd attollit i lau
 de creatoris et mheret ei p amore casti
 et ex hoc accipit qd vntas istaru cognu
 al visionu e i forma lucis sine si anglo
 malis nuqua fuit format? luce d. na
 nuqua qd hinc nec cogtoem matutina
 nec vespina. **¶** Et aut no habeat i co
 lecturale cogtoem de rebz expse d. aug.
 i li. de cni. dei xxi. sic innocuit demoz
 no p d qd e vita etna et hinc i omnibz
 si p queda opalia sine vtutis effia et oc
 cultissia signa pfae q angelicis sensibus
 malignoz spm potius qua i finitaci ho
 mini pnt ee conspicua si p signu h. d. mo

57

riniari directalis cogito e. q. demonu cog
 de rebz directialis e. **¶** ad h. aug. ibide de
 mones no etnas tempu cas et cardinales. in
 dei verbo et mdei sapia contemplant si quoda
 signora nobis occultos maiori experien mltia
 ptra qua hoies futu cospiciunt q. no hnt n
 directalem sciam p natuca et cu i p. statu
 no huerit n nalem. q. i pmo statu no hnt
 nre n directalem. **¶** ad h. aug. ibide aliude
 epalibz q. alia directuare q. demones faciunt
 et aliud e. i qmubilibz legibz mutacoes tempu
 punde q. fias anglis quent q. i omubilibz
 leges i verbo dei contemplant si epalibz q. alia
 directuare no e. n directalis cogito. q. no nisi
 directalis cogito nalis e. demobz. si nalian
 fut i eis mutata. q. i p. statu no habuit n
 directuale cogtom. cogto directuralis un
 brosa e. matutina et vespina i luce sunt
 ut ante pbacu e. q. demones niqua hnt
 nre matutina ut vespina cogtom. **¶** ad
 h. ai de. i p. creatur deus celu. **¶** ad h. aug.
 q. p. celu icelli. fcaia angelice ne ex mch
 ad h. i. fois et cu de. fiat lux i celligitur
 fortu bonoz anglor ad luce verbi et cu
 postea seq. fcaia e. vesp. et mane. icelligit
 d. i. m. d. e. lucis q. dies e. ibide et de
 vocavit luce die et tenebras nocte. icel
 lig. p. tenebras angelos auos a luce qui
 eo ipso tenebra e. q. ad luce no e. confusus et
 tenebra no disting. neq. p. mane neq. p.
 vespam. q. hoc accipit q. anglis malus
 q. nro. conuersus fuit ad lumen d. i. d. e. z.
 luis i se no hnt si conepnat. e. ad p. etnas
 tenebras i quibz nec mane nec vesp. est.
 cu q. msta mane et vespam sumat. cog
 matutina et vespina angelus malus n
 qua hnt cogtom matutina nec vespam.
¶ ad h. q. d. aug. i p. se gen. q. cu de. d. i. u. s. t.
 luce a tenebris icelligit. sepaco bonoz
 anglor a malis et cu postea addit. fcaia
 e. vesp. et mane icelligit. d. i. m. d. e. z. lucis
 i matutina et vespina cogtom. anglis
 q. malus qui tenebra e. p. a. i. s. i. o. n. e. a. l. u. e.
 n. accipit q. p. o. n. e. s. d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. m. l. u. c. i. s. a. c. c. i. p. i. t.
 cog. matutina et vespina. anglis q.
 malus niqua hnt cogtom matutina et
 vespina. **¶** ad h. q. d. aug. q. p. s. e. n. l. u. s. d. i. m. i.
 sup. angelicu nam refulges facit die que
 dies d. i. s. t. i. n. g. p. mane et vespam nulla noc
 te i. e. p. o. i. t. a. s. i. t. a. l. i. s. p. s. e. n. l. u. s. d. i. m. i. f. o. r. m. a. t. o.
 fuit angelor bonoz anglis malus niqua
 fort. fuit luce dno. q. niqua habuit cog

nis d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. m. m. a. t. u. t. i. e. e. t. v. e. s. p. e. **¶** ad h.
 inferioribz nichil vt n sub actu lucis sine
 luis cu q. i. f. i. o. r. a. e. x. e. m. p. l. a. t. u. f. u. i. t. a. d. s. u.
 p. i. o. r. a. i. s. u. p. i. o. r. i. b. z. m. e. h. i. l. v. t. n. s. u. b. a. c. t. u. l. u. s.
 d. i. m. i. g. a. n. g. e. l. i. m. a. l. i. n. i. q. u. a. h. a. b. u. i. t. u. t.
 matutina ut vespina cogtom. **¶** soluco
 p. u. l. d. u. b. i. o. s. i. q. s. a. t. t. e. n. d. a. t. v. e. r. b. a. a. u. g. i. i. p. o.
 sup. ge. et tuis angelus malus niqua fuis
 fuit dies ex illustraco luis dno et id nup
 fuit i. v. i. s. i. o. n. e. m. a. t. u. t. i. n. a. u. t. v. e. s. p. i. n. a. q. d. i. e.
 illa d. i. s. t. i. n. g. u. t. e. t. s. i. c. o. g. i. t. u. t. r. e. s. i. s. e. p. i. s. n. a.
 li cogtom. tu no attollebat i laude ara
 toris ut visione matutina formaret i. p. s.
 si potius d. i. c. a. t. o. e. p. p. e. p. t. a. t. i. s. e. t. a. m. o. r. e. d.
 u. s. u. s. e. i. t. e. n. e. b. r. a. s. n. o. c. t. i. s. d. e. q. u. a. d. e. j. o. b.
 m. h. e. x. p. o. s. i. t. o. e. m. **¶** nocte illa tenebras
 turbo possideat nec illustret luce et id cog
 illa no t. m. a. b. a. t. a. d. m. a. n. e. q. p. u. t. e. c. o. g. o.
 nis si visionis vespine si aug. ut sa. ad
 matutina luce t. m. e. t. n. o. m. e. p. o. i. t. a. n. o. c. t. e.
 q. angelo malo no conuet q. tenebras
 noctis consus e. un oia ad h. i. s. t. u. c. t. a. c. o.
 r. e. d. e. d. a. f. u. i. t. e. t. p. r. e. d. u. t. r. e. s. e. m. i. s. e. p. i. s. n. o. n.
 cogfuit demones i luce dno sic d. i. a. u. g.
 h. p. s. i. g. n. a. d. i. r. e. c. t. a. l. i. a. e. t. p. e. x. p. e. r. i. e. n. c. i. a. n. a. t. i.
 g. i. s. e. t. h. o. c. n. o. e. c. o. g. i. t. o. v. e. s. p. i. n. a. s. i. c. p. a. n.
 lo m. d. a. n. e. **¶** ad h. p. m. i. a. u. t. q. d. i. c. i. t. q.
 habuit cogtom vespina. **¶** ad h. q. cogto
 vespina no v. t. s. i. m. p. l. e. c. o. g. r. e. p. i. s. e. p. i. s.
 si potius cogto reru i sepiis ex luce dno
 res illustret et ex assurrecoe i laude ara
 toris q. sic res i sepiis illustrat luce suo
 un si cogmit res i sepiis nali cogtoe non
 fuit hec cogto vespina si directuralis ex
 reru signis. **¶** ad h. p. soluco ad seques q.
 vespina cogto no e. nalis si i. f. o. r. l. u. c. i. s.
¶ ad h. q. d. e. m. o. h. e. c. e. m. f. a. s. u. p. e. r.
 i. s. e. f. u. n. d. a. t. s. q. q. v. e. s. p. i. n. a. s. i. c. n. a. l. i. s.
 et hoc no e. v. i. n. **¶** ad h. q. d. e. p. s. o. l. u. c. o. a. d. s. e. q. s.
 no em d. i. s. t. i. n. c. t. i. o. n. e. e. v. e. s. p. i. n. a. c. o. g. i. t. o. n.
 q. h. c. o. g. i. t. o. r. e. r. u. i. s. e. p. i. s. e. c. o. g. i. t. o. v. e. s. p. i. n. a.
 ut ex verbis aug. accipit supius i. d. i. c. i. t.
 tis. cogfuit em angeli res i sepiis ex h.
 t. i. b. s. i. b. i. c. o. c. r. e. a. t. i. s. e. t. n. o. h. y. i. l. u. e. d. n. o. q.
 illustrati boni angeli dies effecti fut et
 a. i. s. i. o. n. e. a. b. e. a. d. e. m. a. l. i. a. n. g. e. l. i. t. e. n. e. b. r. i. s.
 p. e. t. u. s. f. u. i. t. d. a. p. n. a. t. i. **¶** ad h. q. d. e. p. s.
 d. a. n. n. o. a. s. s. e. r. i. t. s. i. s. u. b. d. u. b. i. s. p. o. n. i. t. s. i. i. n.
 c. r. e. d. i. b. i. l. e. n. o. v. i. d. e. a. t. e. t. d. e. p. l. o. n. i. s. a. p. i. a. e. t. p.
 fcaia deore hoc i vbo vidisse et i luce p. s. e.
 d. i. m. i. n. o. i. c. e. l. l. i. g. s. i. c. q. c. o. n. s. i. s. f. i. l. i. t. a. d. l. u. m. e.
 verbi q. p. h. o. c. e. t. f. o. r. t. u. s. e. t. i. l. l. u. s. t. r. a. t. u. s.

50

et dies fuis

60

et subito loqr de gente et de regno ut edi-
 ficet et plante illud si fecit malu i oculis
 meis ut no audiat vocem mea. p naz agu
 et ego sup bono q locut su ut facem ei
 un si talis revelato fra fuisse angelo
 ex hoc no pscuisset casu sui n sub codi-
 coe. s. si peccasset et hoc scuit etia in reve-
 latioe un revelato nichil fecisset. **¶** Ad id q
 od de petro et minutis d d q no e pde. ho
 em post casu regressu h ad gram et ideo
 revelato illa vultis e homi nec iduat de
 spacoem i anglo aut post casu no e re-
 gressus sic i anbitis spoms pbatu e no
 em post pccm pnie susceptibilis e anglo
 et id talis revelato i po i dnuisset tsta
 cia petue dappnatois et desparatois et ad
 a yellis no fuisse. **¶** Aliud q vltius q co-
 rededu e scuit em se no debe deflecti
 a bono i quo erat. no em potuit eu la-
 te ro iusticie qui deiformis icelles fuit
 i iusticie exigit q nlla deflectat a bono
 i quo e. **¶** Ad id q vltius q videt anfi
 q ex rone iusticie qua no ignorabat sci-
 uit pena de se seq culpa s tu eade pena
 fore secutura no ppsit et h plib rdbz
 pbat anfi. **¶** Hys obis sic se debe pnu si
 peccaret ignorare no potuit ita qa pnu
 re si peccare scire no debuit q em ro-
 nalis erat potuit itellige q iuste si pec-
 caret puniret. s. qm iusticia dei abyssus
 ultra et iestigabiles vie eius. ne quit
 copbende an deus facit q iuste face possi
 et subdit alia cam sic. s. et siqs dicit q
 iustagm crede potuit deu creatum suam
 pte pa culpa dappnatura qua tanta boita-
 te fererat. pferim cu nllm exepm passif-
 set iustie ulascentis i iusticia et etus det
 min i quo illi fa erat qui deo firm deent
 tanta sapia ee etu et pmitu. u sic n sup-
 plm hebat ita si dimitter pccus no ee
 et etus. nec tam pccari qpus dei eo alia
 pte pmasum i pccm nlla rone scire potu-
 isse et siqs dicit q ho fuis erat et deus
 huana natura p angelica ut angelica
 p huana eet substitua. hoc no credidit s
 potius vna q t id ad q fra erat p se non
 palia deus ee restitutu. siqs aut dicit
 q no du ad huc fuis erat ho. tur nllm
 min ad substitudem alius ne putant
 illu ee factedu et subdit si i q s aliqs
 dicit q i queren e. q dicit nlla vltis in
 id ad vltm vltm alt videt i li. **¶** q dicit
 huilitatis sic dices. et coites smonem

a dyablu credibili e q no pccasti casu tui
 aut pte tam qua dixi qua s boitate dei atte-
 dens dixisti i corde tuo no reqet pte q impie
 deu putasti no ultrisi pccm aut qz viso et co-
 cupito pncipatu q sup astra ex altares so-
 lu aut. stati sup trabes exaruit qua mter
 posita. casu tui vide no potuisti. sic ioseph
 cu pnuisset sua ex altaredem. no pnuisset sua
 vedicem. **¶** Ad id q vltius q vlti bonis
 angelus potuit ut debuit pfare casu mali
 angeli. videt anfi. sic dices q si pscuisset
 culpa pscuisset etia pena ex ordine iusticie
 qua ignorare no posset pte hor q e de for-
 mis icellus et no posset nec deberet co-
 nere pena qua pscuisset. sic q solus amor
 iusticie. ita solu odni pene sufficet ad non
 peccandu. dices ut dnuisset cas no peccandi
 vna honesta altam i honesta i amorem
 iustie et odni pene na no honestu solo odio
 pene no peccare et no ad peccandu i vtile e
 odni pene vbi solus amor iustie sufficet et
 laudabilior e iusticia seruata ex solo amore
 iusticie qua si pnuisset seruaret ead ex odio
 pene. et ita p q nouit nec bonis s nec malo
 deet potuit aut debuit pfare casu et pena
 licet em pccm pnu su qm reddat cautu.
 in iusticia seruata facit seruire et min lan-
 dabile. **¶** Ad vltm d d q quida dicit sic
 i obuado dan e q i celum de illa pietate
 q e tenfobia su tui. **¶** Dei an hinc dubio est
 fruct sapia q e dnu hps si s q sapia de
 sapida fada su p sapore fada dno. et ille
 no auct s potius i supidus fuis fuisse q
 revelatdem sui casus. et pte hor fra no de-
 buit et hoc dicit anfi. fuisse. turbasset a
 anglo et iusticia posuisset ad sapore dno
 ru et hoc licet satis h dnu sit cu alit
 posset dicit q em tui. i fine rethorice
 q pietas e beniuolen impentes et id i oe-
 pentale bonu pietas vocat. angeli em fi-
 li dicit job. i. quada die cu venisset filij
 dei ut assistent cora dno q d exponit
 de angelis. nec pt ee q deus quis pater
 angeloz p creatoen dnuolentia magna
 et dulce habuit in eos. nec deuit eu tra
 angelos alig face q fruct illi pietatis
 no eet revelat aut cu illmato sit ad sa-
 pientia pccm. fruct e illius pietatis et
 cu talis revelat sui casus i vltis eet et
 honesta ad seruata iusticia sic paulo an-
 pbatu e et nichil i dnuisset eos n iusticia
 et timore no deuit pietate dei angelo ta-
 lem face revelatdem et sic d anfi. cu

50

50

50

50

no

In problematibus quod auctoris existens estate et
 antipno. moribus erit tempore maxime in
 mulieribus et puillis significat enim in mulieribus
 matris et habundantia quod maxime dicitur in mulieribus
 et puillis in mulieribus pro sexu et in
 puillis pro etate et hoc est pleurmatibus quod
 huiusmodi est. habundabit et punit et hoc factus
 fuit in huiusmodi. et multo magis demones
 quod inuicem dicitur foris et interioribus ex
 talibus signis directiua fuit. hanc cogni
 tionem etiam est et infallibilis et vniuersalis. Sed
 etiam non vniuersalis quia in vbi non illinat
 nisi ad quod vult et sic vult. Tertia probabilis est
 et non etiam futura quod contingit non sicut est
 sed quod creatis angelis pro modo et tunc sed
 pro modo probabilitatis. Circa nunc habet et tunc
 si quod dicitur quod quod dicitur probabilitatis pro quod et
 ipse procolomeus dicitur quod dicitur in astris non etiam
 dicitur debet pro dicitur. effectus enim talis signum
 non veniunt ad quod nata in pro a et pro actus et
 factus pro ipse non solum pro dicitur dei vo
 luntate sed etiam pro ratione nales in quod dicitur
 tes et alii pro dicitur sapientis huiusmodi. In ha
 bitis facile est vnde ad obiecta. Circa primi
 quod dicitur quod angeli boni sicut fuit in verbo
 ut in habitibus dicitur et sic vult ea
 si hoc cogit probabilis est et particularis. Circa ad
 dicitur quod ex illa auctoritate non sequitur quod quedam particu
 laris dicitur quod a deo facte punitur. Circa ad
 eodem modo dicitur quod angeli enim mali non in dicitur
 talis dicitur quod dicitur quod ex eisdem dicitur
 et huiusmodi creatis melius dicitur angeli
 boni pro nalem cogit. Circa ad dicitur quod talis
 dicitur non est ex dicitur et huiusmodi
 pro talem dicitur melius huiusmodi angeli nali cog
 ite qua demones quod demones in nalem cog
 item huiusmodi obscurata pro piam in ipse huiusmodi
 de et tunc mundi dicitur est probatur est
 quod in hoc non huiusmodi dicitur dicitur. Circa ad dicitur
 quod ex illa auctoritate accipit in quod dicitur pro cog
 itur fuit et ex signis et hoc vult. Circa ad
 id quod obicitur dicitur dicitur quod huiusmodi probatur pro hoc quod
 lus deus et tunc dicitur pro cogit fuit co
 tingent. Circa eodem modo dicitur dicitur et idem
 probatur ad vbi dicitur eodem modo dicitur est quod
 hoc vult et idem probatur. Circa eodem modo dicitur ad
 dicitur ar. solus enim deus quod facit contingit
 et nalia nouit ea et tunc dicitur et pro ipse
 ut eam sciat et nalia. Circa eodem modo dicitur
 non dicitur quod cogit fuit in probabilitate et
 dicitur. Circa ad dicitur quod hoc non probatur
 nisi quod et huiusmodi et angelus bonus et malus fu

tura de dispoitione huiusmodi et mundi quod dicitur
 et probabilitate pro cogit et non et tunc
 lit et angelus melius qua huiusmodi et bonus
 angelus melius qua malus. **Dei angelis**
aliqui sit additi in confirmacione
 Eundem quod verum ad sit eis additi ut quod
 in confirmacione huiusmodi enim quod dicitur
 tot magis in firmari dicitur. ibi post hoc co
 fidacio adducit et dicitur quod sit confirmacio an
 gelorum et quod etiam obscurata malorum et dicitur
 sic post creatorem nalam quod dicitur mori co
 nisi sit ad creatorem suum quod dicitur nisi co
 nisi ad deum fuit ei caritate ad huiusmodi. aut
 odio huiusmodi et in dicitur et tunc ca. hec est
 quod dicitur et dicitur qua dicitur sit quod nata
 boni erat ut fuit alii super illud bonum per
 iusticia boni alii illo nali bono corrupto
 pro culpa mali dicitur iustos fecit et dicitur
 iustos. vult fuit voluntatis et volu
 tas vult voluntatis libitatis. Ex hoc ac
 cipit quod sola voluntas liba sufferit eis ad
 dicitur nisi quod additi est quod dicitur
 et confirmacione. Circa ad dicitur quod firmari dicitur
 ca. hec aut dicitur sic potant voluntate e
 lige dicitur et tunc dicitur. in dicitur
 in quibus dicitur libam ar. nec creati sunt vo
 lentes aut in dicitur huiusmodi habiles ad vult
 hoc ut dicitur et post creatorem spontanea volu
 tate alii elegerunt malum alii bonum et tunc
 dicitur deus luce a tenebris sic dicitur
 tura quod dicitur quod angelos bonos a malis
 et luce appellauit dicitur et tenebras nocte
 quod bonos angelos qua sua illuminauit ma
 los vo excretauit. Ex hoc accipit quod sola
 voluntas sufferit eis ad dicitur ad me
 ritu vite etne. Circa ad dicitur ibi dicitur in ca. illo post
 hoc dicitur in dicitur quod in speculo vultere
 cepit dei sapia qua illuminati sunt nisi vo
 excretauit et illi quod dicitur dicitur et illu
 minati a deo qua apponit. isti vo sunt exce
 cati non in missione malicie sed de seruo qua
 a qua deserti sunt non ita quod plus dicitur
 traherent sed qua nunquam est apponit ut co
 niteretur. Ex hoc accipit quod etiam si qua appo
 sita est bonis quod post dicitur apponit est
 et non ante. Circa dicitur in firmari v. dicitur ca. si
 aut quod verum post creatorem dicitur alii
 collati sit pro quod dicitur. in dicitur deum.
 dicitur quod est eis collata qua cooperans sine
 qua non potest pro dicitur creatura ad me
 ritu vite sed ibi dicitur quod dicitur ad deum est

aut dignus si q meruit. q vt q meruit
 beatitudinem sibi data. **¶** Ad h' aut i' de
 cau' dya' sic d' hoc fuit p'cau' dya' q volu
 it h're sine m'ito q p'ntu accepisset si ste
 tisset. alij q' q no' reciderut p'ntu accepe
 rit. **¶** Ad h' q' stat q' i' qu'ione ad deu' mo
 uebant p' lib'm ar' ad sumu' bonu' et hic
 motus ut i' p'cedenti articulo hitu' e' gra
 fuit i' fortis eis mot' libi ar' gra' i' for
 tus m'corius e' q' cur meruit. o' m'itu
 ad beatitudinem refer' ut ad p'mu' q' d'atu
 d'ne q'cuq' m'uerit accepit. **¶** S'ora con
 usio et confirmaco' angeli boni fit f'me. h'
 ante confirmaco'em m'bil m'uerit. i' solis ei
 n'alibz aut erat et ex solis n'alibz n'lis me
 reri pt. q' nec an' consione meruit. nec i'
 n'pa' conuersione et confirmaco'e n'eri pote
 rat. q'firmaco' em' data e' eis ad gl'iaz et
 ad h'e' v'uedu' et no' ad m'endu'. **¶** q' vt q'
 n'iqua' m'uerit m'ito au'cedere. **¶** p' h'ius
 q' h'ic p' soluco'em qua' vt app'are mag'
 i' eode' ca' v'tru' beatitudin'e aut accepta' plea
 m'uerit ex m'itio q' faciut tra nos et vt
 q' sic i' h'u'ans em' q' ad p'itudo'es d'no'z
 d'p'osita s'it sepe videm' q' milites ante
 accipit stipendia q' postiori milicia metuc
 ai' q' angeli boni d'ant' milites dei q' ob.
 p' p' n'it' e' n'is milici' eius. vt q' angeli
 beatitudin'e p'ns accepta' postea i' excubijs
 custodie tra nos militates m'uerit. **¶** Ad
 h' si no' merent' m'itudo' tra nos. aut n'
 valeret eis optia' et dignissima obsequia
 q' faciut q' faciut tra nos q' valde i' coue
 niens e'. **¶** Ad h' caritas q' for' v'ntu' e' me
 ret. q' maior caritas plus meret' et mag'
 maxie h' maxia e' caritas bono'z ang'lo'z
 m'itudo' tra nos. q' maxie meret' m'itudo'
 tra nos et constat q' no' meret' i' beatitu
 d'ne. q' beatitudin'e i' p'no' accepta' i' obsequijs
 tra nos m'ent'. **¶** Contra si m'ent' obsequijs
 tra nos facis. aut om'is m'ent' superiores
 s' et i' flores. aut i' flores tu' si om'is tu'
 seq' q' om'is superiores et i' flores v'su' extio
 ris h'nt tra nos officij. Et h' e' q' tra d'.
 d'icte sic superiores illa agn'ia deo assiste
 ra v'su' extioris officij no' h'nt et vocat
 superiores agn'ia. m'or ordines superiores
 cherubim. seraphim. throni. et d'na'ones
 si aut i' flores tu'. tuc cu' om'e m'itu' ex
 albet m'ent' i' gl'ia cu' possit m'eri i' flor
 q' ad q'du' superioris ascendet et sic ordines
 confu'deret q' absurdu' e'. **¶** Ad h' si m'ent'

90

obsequio tra nos angelis cu' om'e p'miu
 depe'deat am'ito et gl'ia de beatitudin'e p'cep
 ta sit p'miu' angeli. gl'ia angeli depe'n
 det ab obsequio q' faciut tra nos q' valde
 absurdu' e' q'a no' depe'ndet n' a deo. **¶** Ad
 mag' h'ic i'nu'it tres op'iones. **¶** p'ma
 e' q' angeli no' m'uerit nec post nec an'
 beatitudin'e p'cepta' et h'ic d'icunt q' gra' i' co
 firmaco'e angelis no' fuit data ad m'endu'
 h' ad h'e' v'uedu' nec tuc fuisse eis data
 bonu' q' meret' h' quo felicit' fru'ent' **¶** S'cda
 q' m'uerit gra' p' conuersione libi ar'.
 gra' i'formata ad deu' et q' m'itu' illud
 p'cessit beatitudin'e. ca' no' t'pe et h' vt ma
 gis cog'ue d'ic' s'cda t'cra e' q' m'ue
 rit post et no' ante p' obsequia tra nos fa
 ex dei obedi'a et re'encia et h'ic d'icunt q'
 m'iu' p'cessisse m'ita t'pe no' ca' et h'ic op'i
 nione d' sibi mag' place. v'n' i' f'me cap'itu'
 i' ducti sic d' et hoc no' magis place' fa
 teor **¶** S'cda d'ca au'q'. et au'p'. p'cul'dubio
 angeli cou'cedo se ad deu' q' lib'm ar'bi'
 gra' i'fortu' m'uerit confirmari i' beatitu
 d'ne et con'cedo h'ic v'ia d'icem' ad m'or
 q'a q' p' illa no' p'bat n' q' m'itu' p'cedit q'
 m'iu'. ca' no' t'pe. et h' sufficit. sic p' i' p'mu'
 q' no' h'nt n' cam' p'miu' i' gra' sac'ietali
 et i' illa saluat' cu' n'llu' m'itu' p'cedens
 h'cant t'pe. **¶** Ad id q' v'ltius q' d' q' obse
 q'o q' faciut tra nos m'ent' p'miu' ac'it
 tale q' e' gaudiu' de p'cau' m'itudo' sic d' i'
 ena' lu' xv d'ico vobis gaudiu' e' ang'lis
 dei sup' vno pec' pe' age. **¶** Ad id q' d'ic' tra
 hoc ob' d' q' no' e' file de h'one re'm'iate
 et de deo h'o em' h'ic fuit seru'itij dat q'
 dat deus aut n'lis i'digens dat gratis
 q' dat no' spe' aliam' seru'itij fuit. **¶** Ad
 ad d' q' hoc p'cedet si p' obsequiu' augetur
 eis p'miu' p'iale h' hoc no' e' ita ut iam d'ic
 tu' e' et i'o no' seq' q' confu'dat' ordines.
¶ Ad v'lti' d' q' m'itu' valet eis obseq'
 u' q' faciut tra nos. valet em' ad p'mia
 ac'it'alia que s'it gaudiu' de p'cau' h'om'
 et gaudiu' de bonis actibz et multis q's
 ex caritate et obedi'a et re'encia dei fa
 aut no' em' pt' ee' q' q' m'ue de talibus
 gaudeat sic o'is v'ctuosus gaudet de ope
 v'ctua'

Tractatus sextus de casu mali angeli

50

1

2

3

Handwritten marginal notes on the right edge of the page, including a small diagram or sketch at the top right.